

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בדרשת פרקי אבות

* * *

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת במדבר - נשא

שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תק"ם

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

פרקי"א פרשת במדבר תשס"ט לפ"ק - מאנסי יצ"ו

לבו להרהורים הללו, ועובר ממנו לסדר יומו כרגיל. (והוצא דגל מחנה אפרים פ' ויקרא). ובספר דברי שמואל (סלויס קעו.) הוסיף עלה, דכיון שהקב"ה עלמו מקיים תורתו (ירושלמי ראש השנה א-ג), ומאחר שאמרו חז"ל (יבמות סה:) מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, לכן אדם אשר לא יאבה לשמוע צת קול הקוראת לתשובה, אין משמיעים לו ע"כ.

דייש לומר צוה עוד, הנה לנו עומדים בשבת קודש לפני חג השבועות הבעל"ט, זמן מתן תורתינו, כל צרכאן דלעילא ותתא ציומא שביעאה תליין, וכמו כן השפעות קבלת התורה תלוי ציום השבת. - ובאמת כל שבת הוא זמן של התבוננות על תכלית חיותנו בעולם, וכמו שכתב הרמב"ן עה"פ זכור את יום השבת לקדשו (שמות כח) וז"ל,

במשנה (אבות ו-ד) אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום צת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת, אוי להם לצריות מעלצונה של תורה וכו' ע"ש. וכבר הקשו המפרשים, דכיון שאין צני אדם שומעין את הצת קול, אס כן מהו התועלת של הקול ההוא שמכרזת ואומרת ואין שומע. גם יש להבין, דהא צת קול יוצאת מן השמים, ולמה אמר דיוצאת 'מהר' חורב, והוי ליה למימר דיוצאת 'על' הר חורב.

ידועים דברי מרן הבעל שם טוב ז"ע שאמר צוה, כי בכל יום ויום ובכל נפש מישראל חולפים הרהורי תשובה וחרטה, זוהי הצת קול, אלל מי שיש צו דעת נאחו צהרהורים הללו, ומתחיל תיכף ומיד לפשפש במעשיו עד שבאמת זוכה לתשובה. ומי שאין צו דעת, אינו שם

זהם כאשר אנו קורין פרשה זו.
וכידוע מזדיקי אמת שזכו לזה.

ובמסיים אימתי צדק השלישי, ופירש
צית רענן, אימתי תהיו
קורין אותה, צדק השלישי ע"כ. ויש
לומר עוד, כי צדמת אנו רואין שלא
כל אחד זוכה להשיג זאת. ועל זה
אמר, אימתי יוכל לזכות לזה, רק
כאשר יש לו ההכנה הראויה מחדש
השלישי. וציאורו, כי גם עם צית
ישראל צעת מתן תורה, לא זכו
למדריגות פתאום צלי הכנה, אלא
הוצרכו לקידוש ופרישה שיוכלו לקבל
את התורה. וכמו כן כאשר מכין
עצמו האדם מחדש השלישי, אז יוכל
לזכות שצהגיע החג יוכל להתעלות
כאלו עומד לפני הר סיני ומקבל את
התורה.

ובצינו צמשה רצינו שאמר הכחז
(יט-ד) וירד משה מן ההר
אל העם, וברש"י מלמד שלא היה
משה פונה לעסקיו, אלא מן ההר אל
העם ע"כ. וכתב צדרשור חתם סופר
(רפה:), דאין צריך לומר שלא פנה אל
עסקי עולם הזה שצציתו, כי גם שם
אדם לא יעשה כן אפילו למלך צשר
ודם, ואין יעלה על הדעת שצמשה

הטעם שתהא השציתה צעינינו צעצור
שהוא יום קדוש, להפנות צו מעסקי
המצשצות והצלי הזמנים, ולתת צו
עונג לנפשינו צדרכי ה', וללכת אל
הצמכים ואל הנציאים לשמוע דבר ה',
כמו שנאמר (מלכים צ ד-ג) מדוע את
הולכת היום לא חודש ולא שצת,
שהיה דרכם כן, וכך אמרו רז"ל (ראש
השנה טו.) מכלל צצחודש ושצת צעי
למיזל. וזה טעם שציתת הצהמה, שלא
תהא צלצנו מצשצה עליה ע"כ. ואם
כן מכל שכן צצצת הזה, שעומדים צו
קודם קצלת התורה, יש לנו להפנות
מהצלי הזמנים, ולהצצונן צגודל
מעלתינו שצכינו לקבל תורת ה'.

איתא צילקוט (שמות רעצ) אמר
הקצ"ה לישראל, צני היו
קורין את הפרשה הזו צכל שנה, ואני
מעלה עליכם כאלו אתם עומדים לפני
הר סיני ומקצלין את התורה שנאמר
(שמות יט-א) ציום הזה צאו מדצר
סיני, אימתי צדק השלישי ע"כ. והיינו
שלא רק שמעלה עלינו כאלו קצלנו
התורה, אלא מעלה אני עליכם כאלו
אתם עומדים לפני אלל הר סיני, שכל
ההצדכות והמעלות והשגות שקצילו
ישראל, צקצצתם לפני ה', ושמעו קול
אלקים חיים מדצר אלינו, נוכל לזכות

יאלו זרכוש גדול, כל אחד יש לו
 תשעים חמורים מלאים כסף וזהב
 (זכורות ה:), שרויים זמדזר שממה,
 וה' נתן להם מן לחם אצירים,
 שמתך לא זלתה מעליך וכו', ואיך
 אנו נוהגים כנגדו, והתחרטו על
 מעשיהם הלא טוצים, ונתעוררו לדבק
 עצמם זאלקים חיים.

ובמו כן אנו היום, כאשר אנו
 מתקרצים להר סיני לקבל
 התורה מחדש, יש לנו לשום על לב
 גדול חסדי ה' עמנו. לא נביט על מה
 שחסר לנו, אלא על הטוב והחסד
 שקבלנו עד עתה, ערום יאלתי מצטן
 אמי, גם זגד אחד לא היה לנו, וז"ה
 יש לנו זחים מלאים זצנים וצני זנים,
 וה' משפיע לנו אוכל למו, וכמה אנו
 חייבים לפניו, אילו פינו מלא שירה
 כים ולשונינו רנה כהמון גליו, אין אנו
 מספיקים להודות גם על אחת מאלף
 אלף אלפי ורצני רצות פעמים
 הטובות שעשה עמנו. ומלד הנימוס
 מגיע להתאזר זיתר שאת זשמירת
 מלותיו הקדושות.

שוב מנינו זישראל קודם מתן תורה,
 זהכנה לקבלת התורה, ויתן שם
 ישראל נגד ההר (יט-ז), וזרש"י כאיש

רצינו ע"ה יעשה כן למלך מלכי
 המלכים הקצ"ה. אכל הענין להיותו
 הולך זכא ומלות קדוש ופרישה
 והגזלה זידו, וידוע כי עיקר זזה הוא
 המחשבה ועיון, ויש קונה עולמו זרגע
 אחד ממש, ואם כן היה מהראוי
 להקדים הציזוי לזינו וצני זיתו, ועל
 ידי קדימת שעה ההיא יכולים הם
 לקדם פני ה' ולהשיג השגה מה יותר
 משאר העם, ואין זזה עוול, הלא זה
 ממות האז על הזן ללמדו תורה
 (קידושין כט.), ומכל מקום לא שינה
 משה רצינו ע"ה להקדים מעלת זינו
 על זני ישראל ח"ו אפילו כרגע
 ודפח"ח.

ובזה היתה ההכנה אז למתן תורה,
 על זה אמר הכתוב, זחדש
 השלישי ללאת זני ישראל מארץ מררים
 זיום הזה זאלו מדבר סיני, ויסעו
 מרפידים ויזואו מדבר סיני, וזרש"י
 מה זיתתן למדבר סיני זתשובה, אף
 נסיעתן מרפידים זתשובה (מכילתא)
 ע"כ. עוד זתחלת דרכם להגיע
 למקום הר סיני התחילו זעצודת
 התשובה, כי לרשע אמר אלקים מה
 לך לספר חוקי. — התצונו זחסדי ה'
 עליהם, זה עתה לפני זמן קצר היו
 זצדים מעונים זחומר וזלצנים, ועתה

גזירת הצורא. וזה שאמר וכל צניך לימודי ה', הם למודים כי הכל צא מה', ולכן רב שלום צניך, הם מרצים שלום ואהבה בעולם.

ובזה נראה לבאר מאמרם (עבודה זרה ה.) רבי יוסי אומר לא קבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולטת בהם שנאמר (תהלים פג-ו) אני אמרתי אלקים אתם ע"כ. כי התנא אומר, הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם (אבות ד-בא), ופירש צמדרש שמואל שדברים אלו מכאיבים לב האדם, עד שמתדרדר חייו ומוציאו מן העולם כפשוטו ע"כ. וזה כח התורה שלומד, שמאיר אצלו אמונת אלקי עולם, ואין צו קנאה ושנאה ותחרות, ואינו רודף אחר הכבוד, כי צמנך יקראוך וצמקומנך יושיצוך, ואם לא נגזר עליו כן, בלאו הכי לא ישיגנו. ואם כן כשקבלו התורה פסקה מהם המיתה, הקנאה והתאוה והכבוד שמוציאין את האדם מן העולם. — וזה אוי להם לצריות מעלצונה של תורה, מה שאין מקבלין הכל באהבה, וזועקין הצריות אוי, זה צא מעלצונה של תורה, שמוניחין לימודה, כי התוה"ק מלמדת דיעה ומוזככת דעתו של אדם להדבק

אחד בלב אחד, צלי תרעומות ומחלוקת (מכילתא) ע"כ. והענין הוא, כי כל המחלוקות באים רק מחסרון האמונה, כי המאמין האמיתי המכיר שהכל מושגת מלמעלה, משיג שחצירו לא יוכל לעשות לו מאומה צלי גזירת עליון, ואין אדם נוגע צמוכן לחצירו, ואם ה' לא צוה לא יוכל לו. וכמו שמצינו צדוד המלך שלא הניח לאצישו צן צרויה לפגוע לשמעו צן גרא כאשר קללו, ואמר, ה' אמר לו קלל את דוד, ומי יאמר מדוע עשיתה כן (שמואל צ טז-י). ולמדריגה זו זכו אז ישראל, אחר שראו והשיגו צאמונת ה' על הים, מה שלא זכה יחזקאל צנצואתו.

חז"ל אמרו (צרכות סד.), תלמידי חכמים מרצים שלום בעולם שנאמר (ישעיה נד-יג) וכל צניך לימודי ה', ורב שלום צניך, אל תקרי צניך אלא צוניך ע"כ. כי הסיצה שתלמידי חכמים אמיתיים אין בהם שנאה ותחרות, כי הם חיים צאמונה טהורה, שאין עוד מלצדו, והכל הוא מושגת מן השמים, וממילא אין הוא נפגע מחצירו, ואינו עושה חשבונות לפרוע רע לחצירו, כי רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, ואין לשנות

(יט-נד). ויש צוה מוסר השכל, כי גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך, כל אחד רוצה לעבוד את ה', אבל מנדיק את עצמו כי צמאז שהוא עומד קשה לו, ואם היה הקצ"ה משנה כמה מדרכיו שהזמין לו, היה יכול לעבוד את ה'. ועל דרך משל, אם פרנסתו היה באופן אחר, אם החצרותא שלו היה שונה, אם היה נולד בצוג צית אחר, אם הכשרונות ותכונת נפשו היה שונה, אז היה יכול לעבוד את ה' בתום לב, ומקנא תמיד מצב אחרים, למה אין הוא צמעמדם.

אבל האמת הוא, כי גבולות חלק הקצ"ה צעולמו, ולא ראי זה כראי זה, כל אחד יש לו תפקיד מיוחד צעולם, אשר עזורו הוא מתגורר כאן, והקצ"ה מזמין לו מדי יום ציומו כל מה שנצרך עזורו דייקא. וזאת היה טעותו של קרת, כי כל העדה כולם קדושים וצחוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (צמדנר 10-2). ואין הקצ"ה צא צטרוניא עם צריותו, ומכל אחד מתצקש רק לעבוד את ה' באותו מקום שאתה עומד, כפי כשרונותיך וכפי מצבך, כן תעבוד את ה'. ועל דרך שאמר הרה"ק רבי זושא זי"ע, שאינו מתיירא

באלקיו, ולהאמין שהכל הוא צהשגחה פרטית לטובתו.

ולמדריגה זו זכו צמתן תורה, אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלצדו (דצרים ד-לו), וצרש"י כשמתן הקצ"ה את התורה, פתח להם שצעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחידי, לכך נאמר אתה הראת לדעת (פס"ר סו"פ כ"י) ע"כ. והיינו כי לא רק שראו כי ה' אחד, אלא שכל ההנהגה צעולם לכל אחד ואחד, הוא צהשגחה נפלאה מה' אחד, ואין עוד מלצדו, וצוה הכירו לדעת כי הו"ה הוא האלקים, אין שום דין אלא הכל חסד ורחמים, כי מאתו לא תנא הרעות, ואין שום הנהגה אחרת רק מאתו.

ובאשר נתקרבו יותר ליום מתן תורתנו, צוה ה' למשה, לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכצטו שמתום, והיו נכונים ליום השלישי (יט-י). צוה עליהם פרישה וטהרה להכנה לקבלת התורה. — ושוב נצטוו על מצות הגבלה, ויאמר ה' אליו לך רד, ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה'

- והקצ"ה נזה צפרשתנו, איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל (ב-ג), וצרש"י כל דגל יהיה לו אות, מפה נצוהה תלויה בו, נצוה של זה לא נצוהו של זה, נצוה כל אחד כגוון אצוה הקצוה צפושן, ומתוך כך יכיר כל אחד את דגלו (מחומה יצ) ע"כ. כל אחד יש לו דגל מיוחד, מקור מחצב נשמחו, ויש לו לשרות רק על דגלו ומקומו, וצמנצ זה יעבוד את צוראו.

וילבן צמתן תורה נזה ה' למשה, הגבל את ההר וקדשתו, לא יעמדו כולם שוים צמתן תורה, אלא כל אחד יש לו גבולו ומקומו, ועלית אתה ואהרן, וצרש"י אתה מחינה לעצמך, ואהרן מחינה לעצמו, והכהנים מחינה לעצמם, משה נגש יותר מאהרן, ואהרן יותר מהכהנים, והעם כל עיקר אל יהרסו את מצבם לעלות אל ה', פן יפרץ צם (מכילתא) ע"כ. וגם העם היו מקצתם עומדים בצורות הראשונות אלל הר סיני, ויש שעמדו בצורות האחרונות הרחק מההר, כל אחד לפי שורש נשמחו, וככה יש להם לקבל התורה, ולא יטרוד לצו לשנות מצבו, אלא עבוד ועשה רצון קונך צמקום שאתה עומד.

כשיצא ליתן דין וחשבון למעלה, שישאלו אותו למה לא היית כהאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, או כמשה רבינו, או כהתנאים ואמוראים, כי איך יכול להיות זושא פשוט צמדריגה גדולה כמותם, אך אני מפחד מאד שישאלו אותי למה לא היית זושא, לפי הכוחות והמושגים שניתנו לזושא למה לא עצדת זהם את צוראך כראוי ע"כ. וכ"ק אצא מארי ז"ל הסביר צוה דצרי המדרש (צ"ר גג"י) יוסף קוטנן של שצטים היה ולא יכלו אחיו לעמוד צתוכחתו, לכשיצא הקצ"ה ויוכיח את כל אחד 'לפי מה שהוא' על אחת כמה וכמה. והכוונה שהתוכחה לכל אחד יהיה, למה לא עשה כפי כוחותיו והשגותיו שניתנו לו דייקא ודפח"ת.

יש שעבודתו צתורה, שצט לוי ושצט יששכר, ויש שעבודתו צצדקה וחסד, שצט צצולן, וכל אחד יש לו להשלים עצמו צהמקום שצו העמידו צוראו. - וצאצני חושן היו י"צ אצנים, והאצנים תהיין על שמות בני ישראל, שמים עשרה על שמותם (שמות כה-כא), וכל אצן היה לו נצוה אחר, אודם פטדה וצרקת וכו', וכל זה להורות כי עבודת כל שצט תכונתו ומהותו שונה.

קהת היה משאם, ולא יצאו לראות כבלע את הקודש לתוך נרתק שלו, ומתו. אם הוא משתוקק לעשות עבודה אחרת שלא הוטל עליו הוא חייב מיתה. ולא ירצה לבלע את כל הקודש תחת ידו. וזאת אנו קורין קודם מתן תורה, שגלמוד כי קבלת התורה הוא בכל אחד שונה, ולכל אחד יש עבודה המיוחדת לו, ועל זה יתן לבו לקבל עול מלכותו צמה שהוטל עליו דייקא.

וזהו הענין שאמר הכתוב, רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלצנך כל ימי חיך, והודעתם לצניך ולצני צניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב, באמור ה' אלי הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי, אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים (דברים ד-ט). ולכאורה הרי עיקר הכוונה היא זכירת התורה שקבלנו אז, ולמה הדגיש שזכור גם היום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב, כאשר אמר ה' הקהל את העם. וגם לבאר הנגינה, שהוא רביע קדמא ואולא.

אך הכתוב צא להורות, שזכור תמיד שכאשר אמר ה' למשה הקהל

ומבואר בספיה"ק דלכן קורין פרשה זו קודם מתן תורה, כי בקניני תורה נאמר, המכיר את מקומו, והשמה בחלקו (אבות ו-ו), ובפרשה זו נאמר ענין הדגלים, איש על דגלו לבית אבותם יחנו, ויש בזה מדה המכיר את מקומו ע"כ. וענינו הוא, כי זהו מקניני התורה שיש לקנות בגשת לקבל התורה, להכיר את מקומו, באיזה מקום ואיזה סוג עבודה נתן לך ה' את חלקך בעולם, ובזה תשים כל מעייך לעשות בו רצון ה'. ולהיות שמה בחלקו צמה שצחר לו ה', ובזה יעבוד את קונו. ויש לומר המכיר את מקומו, הוא גם לשון אהבה, על דרך יהי מכירך צרוך (רות ג-ט), שיש לאהוב את מקומו אשר שם לו ה' בחייו, ולהיות שמה בחלקו.

ועל זה נזכר ה' צפרשתנו, אחר ספידרו עבודת הלוים, אמר ה' למשה, אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלוים, (וצרשי אל תגרמו להם שימותו). וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו בגשתם את קדש הקדשים, אהרן וצניו יצאו ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאיו (ד-יח). והיינו כי עבודת כיוסו כלי הקודש היה על ידי אהרן וצניו, ועבודת צני

מהקול, שמוהיר על זה להאדם בכל דור ודור, הקצ"ה העמיד אותך במחיתך שבו אתה נריך לעבוד את ה', ואין לך לטרוד עצמך, אלו היה המצב אחרת היתה עבודתך אחרת, כי אין זה תפקידך, השלם רצון קונך בצאתו מקום שאתה עומד. וכאשר בני אדם מעליצין את התורה, וצא להנדיק עצמו שצמחיתו אי אפשר לו לעבוד קונו, צא הצת קול ההוא שיוצאת מהר חורב, ומכרזת ואומרת, השמרו לכם עלות צהר, גם לנגוע בקצהו, אלא תעמוד צהמצב שהעמיד אותך קונך, ותעשה הטוב והישר צעיני ה' כפי המקום אשר אתה עומד.

עוד יש לומר צוה, דהנה הקצ"ה אמר למשה ציוס ד' צסיון, לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכצסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי, כי ציוס השלישי ירד ה' לעיני כל העם (צ-ג). ואמרו חז"ל (שבת פו.) שהוסיף משה יום אחד מדעתו, מאי דרש, היום ומחר, היום כמחר, מה למחר לילו עמו, אף היום לילו עמו [והא לך אפשר], דהאידינא נפק ליה, שמע מינה תרי יומי לצר מהאידינא. ומנא לן דהסכים הקצ"ה עמו, דלך שריא שכינה עד צפרא דשבתא ע"כ. והיינו

את העם ואשמיעם את דברי, לא עמדו כולם יחד לקבל התורה צוה, אלא היו שם ארבע מחינות, משה, אהרן, כהנים, ישראלים. ואם כי משה ואהרן שקולים, מכל מקום עבודתם שונה, משה עולה לשמים ואהרן לא, אהרן נכנס לקדשי קדשים ומשה לא, וכל אחד יש לו מחינה לעצמו, ואין לשום אחד לפרוץ ליכנס חוץ למחיתו, ודבר זה תזכרו תמיד להיות שמח צחלקו צתורה ועבודה שהנחיל לו ה', ולהשתדל למלאות תפקידו המיוחד לו. והשמר לך פן תשכח יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך, באיזה אופן עמדו שם על הר סיני, כאשר אמר ה' אלי הקהל לי את העם. ואם כי קדמא ואזלא, כל אחד רצה להקדים עצמו ללכת קרוב יותר אל ההר, רביע, הטיל ה' ארבע מחינות והדרגות, ודבר זה לא יסור מנגד עיניך.

ודכתוב אומר, והגבלת את העם סביב לאמור, השמרו לכם עלות צהר וגו' (יט-כ), וצרש"י לאמור, הגבול אומר להם השמרו מעלות ע"ש. ואם כן היה קול יוצא מהר חורב שכל אחד יעמוד צמחיתו, ולא יפרץ לשנות מעמדו ממחיתה למחיתה. והקול ההוא יש לו צת קול, קול היוצא

עמך, וגם כך יאמינו לעולם (יט-ט).
 וברש"י וגם כך, גם צנזיאים הצאים
 אחריו ע"כ. כי ה' אמר מתחלה
 למשה, וקדשתם היום ומחר, שני ימים
 שהם מ"ח שעות, וציוס השלישי ירד
 ה' לעיני כל העם, וכאשר הוסיף
 משה יום אחד מדעתו, ירדה שכינה
 רק לאחר ע"צ שעות משעה שדיבר
 עמו ציוס ד' בהשכמה. ומזה למדו
 בני ישראל להאמין צמשה וצדצרו,
 שהרי גם ה' שומע צקולו. וזהו הנה
 אנכי צא אליך 'צעצ' הענן, רק אחר
 ע"צ שעות, כפי מה שחוסף אהה
 מדעתך, ומזה ישחלשל שגם כך יאמינו
 לעולם, כי אם הקצ"ה שומע צקול
 משה, על אחת כמה וכמה שאנו
 מחוייבים לשמוע צקולו.

והגה דוד המלך תיאר קול ה' צשצע
 קולות, קול ה' על המים וגו'
 (תהלים כט-ד), וקול הזה שמעו כל
 ישראל צמעמד הר סיני. ולכן הוצרכו
 ישראל להתכוון צצעה ימים מצואס
 להר סיני עד קצלת התורה, כנגד
 צצע סוגי קולות הללו. וקול השישי
 הרומז על יוס השישי, הוא קול ה'
 יחיל מדבר, יחיל ה' מדבר קדש
 (כט-ח). ויש לומר כי ציוס הזה היה
 מוכן מששת ימי צראשית, שישמיע צו

שה' צוה לקדש שני ימים, ד' וה'
 סיון, וציוס השלישי צשעה צסיון, ירד
 ה' על הר סיני, ומשה הוסיף יוס
 אחד פרישה, ד' ה' ו' סיון, והסכים
 הקצ"ה עמו, וירדה שכינה רק ציוס
 הרציעי. וצוה הוכיח ה' לעס ישראל
 גדול כוחס של חכמי ישראל, שצבריהס
 הס תורה תמימה. ואס משה מוסף
 יוס מדעתו, ה' שומע צקולו, ויורד
 למטה רק למחרתו.

ובספר הדרש והעיון כתצ לפרש צוה
 הכתוב, ויהי קול השופר
 הולך וחזק מאד, משה ידבר והאלקים
 יעננו צקול (יט-ט). ולכאורה היה
 הכתוב צריך לומר צלשון עבר, משה
 דבר והאלקים ענהו צקול. אך הכוונה
 הוא, שקול השופר הנשמע רק אחר
 יוס השלישי, הכריז ואמר, כי לתמיד
 לדורי דורות, כאשר 'משה ידבר',
 כלומר מנהיגי הדור שהס מכוניס צשס
 משה, כאשר משה ידבר דברו, יהא
 ידוע לכל, כי 'האלקים יעננו צקול',
 שזהו קול האלקים והסכמתו נתונה על
 זה ע"כ.

ובראה דזהו מרומז צמה שאמר ה'
 למשה, הנה אנכי צא אליך
 צעצ הענן, צעצור ישמע העס צדצרי

משה, 'דקא גרס', שזה גרס ללמד
לזני ישראל, שכאשר משה ידבר אלוקים
יענוו בקול, כמה יוסף איכא בשוקא,
ולא היו נכנעים לשמוע בקולי.

וזדו שאמר הכתוב, רק השמר לך
ושמור נפשך מאד, פן תשכח
וגו', 'יוס' אשר עמדת לפני ה'
אלוקים בחורב, שיום זה לא היה כפי
דיבורו של ה' ציוס שישי בסיון אלא
למחרתו, 'צאמור ה' אלי הקהל לי את
העם ואשמיעם את דברי', דבר זה לא
תשכחו אלא תהיה לנגד עיניכם תמיד.
וסיים על זה משה, 'אשר ילמדון'
שמוה תלמדו, 'ליראה אותי כל הימים
אשר הם חיים על האדמה', ליראה
גם ממשה ודיבורו שלא לעבור עליהם,
'ואת צניהם ילמדו', ימסרו זאת גם
לצניהם אחריהם.

והגה מתן תורה היתה ראויה להיות
ציוס שלישי להפרישה, ומשה
הוסיף יום אחד ודחאו ליום הרביעי.
וזהו הרמז בהגגינה, יום אשר עמדת,
'רביעי', שהיום ההוא היה יום הרביעי
לפרישה, 'קדמא ואזלא', שהקב"ה רצה
להקדים לצוא ציוס השלישי, 'זרקא
סגול', הקב"ה זרק את יום השלישי
שהוא סגול, ונח ציוס הרביעי, וממנו

ה' קולו צמדבר ליתן תורתו לישראל,
וקול ה' ההוא יחיל מדבר, וכמו
שנאמר ויחדר כל העם אשר צמחנה,
וירא העם וינועו. אבל לאמיתו לא כן
היה, שלא ירדה שכינה אז למטה,
אלא יחיל ה' מדבר קדש, שהקב"ה
כביכול היה מתירא וחרד מהדיבור
הקודש של משה, שהוסיף יום אחד
מדעתו, ולא ירדה שכינה למטה עד
ליום מחרתו. ומוזה נוכל ללמוד גדול
החיוצ לשמוע לדברי חכמים.

ובזה היה נראה לצאר מאמרם
(פסחים סח:): רב יוסף ציומא
דעגרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא,
אמר אי לאו האי יומא דקא גרים,
כמה יוסף איכא בשוקא [הרי אנשים
הרבה בשוק ששמן יוסף, ומה ציני
לצינס] ע"כ. והיינו כי רב יוסף היה
רבה דעמיה, וכל העם קרים
למשמעתו. אשר דבר זה לומדים מהאי
יומא דהוסיף משה מדעתיה, ונכנע
כביכול ה' לדעתו. שהקב"ה אמר היו
נכונים ליום השלישי, ומשה עזיד להו
פרישה ג' ימים, וציוס הרביעי ירד
ה' על הר סיני. וזהו שאמר עזדו לי
עגלא 'תלתא', להורות על היומא
תליתאה, שהוסיף צו משה יום אחד.
ואמר 'אי לאו האי יומא' דהוסיף

ילמדו גודל החיוב לשמוע לדברי חכמים. והנה יוצ"ל נוטריקון ו'גם צ"ך י'אמינו ל'עולם, שהצטיח ה' למשה שישראל יהיה להם לעולם אמונת חכמים. וזהו צמשוך 'היובל', כאשר ימשכו תיבת היובל, ו'גם צ"ך י'אמינו ל'עולם, אז יוכלו להתעלות, ולעלות זהר דרגא אחר דרגא, ולנצח את יצ"רם שנדמה כהר (סוכה נב.).

בסעודה שלישית פרשת במדבר תשס"ט לפ"ק - מאנסי יצ"ר

אנו קורין תמיד לפני קבלת התורה, פרשה זו שיש בה מנין בני ישראל, שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם וגו', איש ראש לבית אבותיו הוא (א-ב). ובדאי שטובא גנוז ביה בטעם הדבר. ולהלן בפרשה, איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל (ב-ג). ובמדרש רבה (ג-א) הסמיך עלה הכתוב, הביאני אל בית היין ודגלו אליו אהבה (שיר ג-ד), רבי יהודה אומר, הביאני אל בית היין, למרתף הגדול של יין זה סיני, ולמדני משה תורה שהיא נדרשת מ"ט פנים, ודגלו (גמטריא מ"ט) עלי אהבה. ושזב דרשו

שם, אפילו אדם יושב ועסק בתורה, ומדלג מהלכה להלכה ומפסוק לפסוק, אמר הקב"ה חביב הוא עלי, ודגלו עלי אהבה, ודילוגו עלי אהבה ע"כ.

ונראה דאיתא בשם הרה"ק רבי מענדל מרימנוב זי"ע שאמר, כי ישראל שהו צסיני מראש חודש עד ששי צסיון שניתנה זו תורה, ומה עשו ישראל באותן הימים. ואמר שהתפללו אז צרכת אהבה רבה ע"כ. וציאורו שכמו שאנו מתפללים בכל יום על הארת עינינו בתורה, ותן בלבנו צינה להצין ולהשכיל לשמוע וכו', והאר עיינינו בתורתך וכו'. מכל

התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם (שבת פח.). הוא נולד יהודי, ומושבע ועומד מהר סיני, ומה יוכל לעשות, ואי אחת צן חורין להפטר ממנה. אבל בעלי השגה מקיימין מצות ה' מאהבה עזה, בניס אחס לה' אלקיכם, וכל תענוגו הוא לעשות נחת רוח לאציו שבשמים, ויפה לו שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חיי העולם הבא והעולם הזה ביחד. ועל זה בא הבקשה, שנוכל לקיים את כל דברי תלמוד תורתך 'צאהבה'. אמנם לזה עדיין היה סגוי להתפלל 'לשמור ולעשות צאהבה', ומהו אריכות כפל הלשון 'ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך' צאהבה.

וּנְרָאָה דיש צוה עוד כוונה, צהקדם מה דאיתא בגמרא (שבת לא.) מעשה שנכרי שבא לפני שמאי ואמר גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחד, דחפו צאמת הבנין שצידו. אחא לקמיה דהלל, גיירו, אמר לו כל מה דעלך סני לחצרך לא תעביד, ואידך פירושא זיל גמור ע"כ. וציאר צישמח משה (פ' שמות) צסם צית שמואל אחרון, דהנה לכאורה תמוה מאוד על הגר הזה מה ראה לשטות זה לומר שילמדנו כל התורה

שכן צשעה שעמדו לקבל התורה דברי אלקים חיים מפי הקצ"ה, צודאי שיש להתכוון מתחלה צתפלה, להיות להם כלים לקבלת התורה, אשר כל דיבור ה', כפטיש יפוצץ סלע, מה פטיש זה נחלק לכמה ניצויות, אף כל דיבור ודיבור שינא מפי הקצ"ה וכו' (שבת פח.). ונראה דעל זה אמר הכתוב, 'יתן' שם ישראל נגד ההר (שמות י"ג), שהוא גם לשון תפלה, על דרך שנאמר ואתחנן אל ה' (דברים ג-כג), והוא גם מלשון חונן הדעת, שהתפללו והתחננו שיחונן ה' אותם שיוכלו לשמוע ולקבל ולהצין את כל דברי התורה שעתידין לשמוע.

וּצְנִי מבקשים צאותה תפלה, ותן לצננו צינה להצין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך צאהבה. והנה 'לשמור' הוא מלא תעשה, להשמר צשצ ואל תעשה, 'ולעשות' הוא על קיום מצות עשה שהוא צקום ועשה. אך יש להצין מהו חוספת הבקשה ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך צאהבה. וצפשוטו הכוונה, כי יתכן לקיים מצות ה' מחמת יראת העונש, ועל דרך שכפה עליהם הר כגיגית, אם אחס מקצלין

לחצרך לא תעציד זו היא כל התורה כולה, שצמנות שיעשה חצירך תלא ידי חוצתך גם אתה עכ"ד. (ועיין בזה בשמן ראש ח"ב פ' קרח).

ועל זה אנו מבקשים שגם אנחנו נוכח לתקן הכל בחיים חיותנו, ולא נצטרך להתגלגל כדי לקיים כל המצוות, אלא יתן בלבנו צינה להצין ולהשכיל, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות, היינו להשמר מכל לאו שצא לידו, ולעשות כל מצוות עשה שזדמן לפנינו. אמנם בזה לצדו לא נשלם עדיין החילוקא דרצונך, כי הרבה מצוות לא יזדמנו לפנינו, על כן מוסיפין לבקש, ולקיים את 'כל' דברי תלמוד תורתך, שנוכל לקיים כל התרי"ג מצוות, 'באהבה' על ידי שנוכח לאהוב איש את חבירו באהבת אמת, כאיש אחד בלב אחד, בזה נוכל לקיים כל דברי תורתך, שהמצוות של חבירו יחשבו גם לו, כאצר אחד מן הכלל כולו. — ולכן קודם קבלת התורה כתיב, ויחן שם ישראל, וברש"י כאיש אחד בלב אחד, כי רק על ידי מדה זו נוכל לקבל עלינו ריבוי קיום מצוות התורה.

ובזה היה נראה לצאר מה דאיתא במדרש רבה (שמות מג-ה), בשעה שעשו ישראל את העגל, היה

כולה כשהוא עומד על רגל אחד, ועוד קשה איך נכלל כל התורה צמנות ואהבת לרעך כמוך, ופרש"י דחוק.

ופ"י הוא ז"ל, דהנה איתא לכל אחד מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצוות, וצריך להתגלגל עד שיקיים כולן. והנה הגר הזה רצה להתגיייר רק באופן שיקנה שלימות בפעם הזאת שהוא בעולם ולא יצטרך שוב להתגלגל, ויהיה עומד שם אחר פטירתו צמנותה ועונג ועידון, ורגל הוא לשון פעם כמו (במדבר כג-ל) שלש רגלים. וזה אמרו גייריני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחד, ר"ל שאוכל לקיים כל התורה בפעם אחד, בפעם הזאת שאני עומד בעולם הזה ולא אצטרך שוב להתגלגל. דחפו באמת הבנין, דזה דבר שאי אפשר הוא, דהרי אין יכול לקיים מצוות כהנים ומצוות יבוס וכדומה.

והנה איתא בספרים דמי שמקשר עצמו עם כל אחד מישראל כנפשו, הרי נחשב כגוף אחד עם כל ישראל, וכל מה שמקיים אחד מישראל כאלו קיים הוא. ומפרשין על פי זה המשנה (שבת ק:): ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו והבן. וזה אשר השיב לו הלל, כל מה דעלך סני

אחד ואחד מישראל, ואומר לו מקצבני את עליך, כך וכך מצות יש בי, כך וכך עונשין, כך וכך גזירות וכו', והוא אומר הן והן, מיד הדיבור נשקו על פיו עכ"ד המדרש, ואין שום הוה אמינא בעולם לומר שלא לישראל נאמרו הדברות, ואם כן יש להבין מה היתה טענת משה רבינו, ואיך השתיק בזה את פי המקטרג.

וּנְרָאָה דהנה צמרגלים התפלל משה ועורר רחמים ואמר, והמתה את העם הזה כאיש אחד, ואמרו הגוים וגו' (במדבר יד-טו). ויש להבין למה דוקא אם יהרגם צפעם אחת כאיש אחד, ואם לא יהרגם כאיש אחד לא איכפת ליה. וכתב צטויל צפרדס (מהדו"ק אות כ"ז), דמצואר צדרשות הר"ן דהא דתפלה מועיל צעד חצירו, מפני שהוא מצטער צרת חצירו, והרי נגזר צרה על חצירו ולא עליו, וכיון שהוא מצטער כאלו הוא היה לו אותה הצרה, והרי עליו לא נגזר. משל למלך שגזר על אחד שיתלה, אצל ציקש שיניחווהו לילך לציתו לראות פעם אחת את בניו ואשתו ולעשות צוואה, אצל המלך לא הניח אותו פן לא יצא בחזרה, וקם איש אחד ואמר אני ערב צעדו שאם לא יצא עד מחר צחצות

משה מפייס וכו', אמר משה רבון העולם כך אמרת צסיני אנכי ה' אלקיך (כ-ג), אלקיכם לא נאמר, לא לי אמרת, שמה להם אמרת וכו', הוי ויחל משה (לצ"ה). אר"ש דסכנין צש"ר לו, לפיך חזר וכתבה צלשון רבים צפ' קדושים אני ה' אלקיכם, וכן צכל המצות אומר אני ה' אלקיכם, ולא אמר אני ה' אלקיך עכ"ד המדרש. ולכאורה צריך ציאור איך אפשר לטעון טענה כזו, הגם שהיה רק לסתום פי המקטריגים, אצל מכל מקום צריך שיהיה צטענה על כל פנים קצת אמת, וכי יצייר לומר כן שלא נתן הקצ"ה הדברות לישראל כלל אלא למשה רבינו, וכי לחנם ציום שיהיו נכונים ציום השלישי לעשות הכנה ופרישה. ועוד וכי עצידי הקצ"ה כל הנסים האלה למגנא, שנאמר וכל העם רואים את הקולות (כ-טו), ודרשו חז"ל שהיו רואים את הנשמע, ויצאה נשמתן צדיצור ראשון, והוריד הקצ"ה טל שעתיד להחיות את המתים לעתיד לצוא והחיו אותן (שבת פח:), ואם לא להם נאמרו הדברות אלא למשה, אם כן כל הנסים האלו למה, ומה צורך בהן. ועוד דאיתא צמדש (שה"ש רצה), ישקני מנשיקות פיהו (שיר א-ג), רבנין אמרי, הדיצור עצמו היה מחזר על כל

צמרים רק רד"ו שנים, ולכאורה לפי מה שכתב הרמב"ן פ' שמות (עה"פ וישמו עליו, ובסוף הפרשה) דאי אפשר שישראל עצדו צמרים בחומר ובלבנים תמיד כל הימים לא ישבותו, דאם כן היו ממלאים את מצרים בתים ועיירות, אלא היה רק מס חליפות חודש, שהתחלפו הפועלים בכל חודש לעבודת המלך, וכל אחד היה חיזה ימים בעבודה ושאר הימים צדיחו, וכיון דלא עשו בעבודה צלי הרף, אס כן לכאורה לא היה קישוי שעבוד כלל.

ובתב צערוגת הצסס (ר"פ וארא) ותו"ד דהנה אחד מהזכות שנגאלו ישראל שצילס ממצרים היה שלא היה צהן דלטורין והיה אחדות ציניהם, וכיון שכל אחד ואחד ראה שעבודו של חצירו, היה מיצר ודואג וגשבר לצו בקרצו יותר ממנה שהוא היה עובד, ואס כן תמיד לא נחו ולא שקטו מרוב העבודה ולא מצאו מנוח כלל, וממילא היה תמיד קושי השעבוד גדול, והיינו פקידה כפולה דקאמר פקוד פקדתי אתכם (ג-ט), שכל אחד ואחד יהיה נושע צישועה כפולה, ישועה של עצמו וישועת חצירו, וזה הסימן ורמז הגאולה (כמ"ש רש"י שמות ג-יח), דכיון שיש אלל כל אחד פקידה

היום אז יתלו אותי. וצא השעה ממחרת ולא צא, והוליכו את הערב אל העץ לתלותו, וכאשר רצו לתלותו ראו שרץ הראשון צמריצה גדולה וצעק למרחוק שימתינו עליו כי הנני כאן. וראה המלך כי כל כך אוהבים זה את זה עד שאחד נותן נפשו צעד חצירו, והשיצ את הגזירה ופטר את שניהם, כי על אחד גורתי ולא על שנים. וכך אמר משה רבינו הלא כל ישראל כאיש אחד אוהבים זה את זה, ואס ידעו שנגזר על כלם מיתה, הלא כל אחד ואחד כאלו הומת ששים רבוא פעמים, ועובד עבודה זרה אינו חייב רק סקילה אחת והצן. וכיון גם על עצמו, כי אף שיסאר חי, הרי הוא כאלו מת ששים רבוא פעמים מגודל אהבת ישראל. וזהו שאמר והמתה את העם הזה שהן כאיש אחד ע"כ.

ובטענה זו צא משה רבינו גם בחטא העגל ואמר, למה ה' יחרה אפך צעמך אשר הוצאת מארץ מצרים צכח גדול וציד חזקה, למה יאמרו מצרים לאמור צרעה הוציאתם להרוג אותם וגו' (שמות לז-ל). ונראה הכוונה דהנה כתבו המפרשים דקישוי השיעבוד השלים הזמן של ד' מאות שנים, כי לא היו

כפולה, ממילא נשלם על ידי זה הזמן וזא עת הגאולה זמוד"ה.

ואבא מארי זל"ל פירש בקפר ולאשר אמר (פ' בא קו.) דעל פי זה יש לומר זמה שמשה רבינו טען, למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתי (ה-כג). ופירש רש"י ואם תאמר מה איכפת לך, קובל אני על ששלחתי (שמור"ר ה-כג). דלכאורה שליחות משה להוציא את בני ישראל מארץ מצרים היה קודם זמנו, כי לא היו עד אז במצרים רק רד"ו שנים, אך התירוץ הוא שיען שכל אחד מישראל מרגיש בצער חזירו על כן נחשב ככפליים ונשלם הזמן, ושפיר היה שליחות משה בעתו, מה שאין כן אם לא היה כל אחד מרגיש בצער חזירו, אז הלא חסר הרבה מהד' מאות שנים, ולא הגיע עדיין הזמן לגאול את ישראל. וזה שאמר למה הרעותה לעם הזה, ואם תאמר מה איכפת לך, הלא אתה אינך עמהם בעבודה צפועל, אם כן שאין לאחד שום שייכות עם צרת חזירו אז הלא לא נשלם הזמן, ואם כן למה זה שלחתי עתה קודם הזמן ודפח"ח.

וזדהו הענין המבואר מהאר"י הק', שקודם כל תפלה, יש לקבל על

עצמו קיום מצות עשה של וזהבתי לרעך כמוך (ויקרא יט-יח). ולכאורה למה דייקא בשעת התפלה יש לקיים מצוה זו יותר משאר הזמנים, אך לפי מה שנתבאר אחי שפיר, כי בשעה שמתפלל על עצמו ועל אחרים, ותפלת כל יחיד על הכלל כולו יצא, וכאשר ישראל מאוחדים באהבה ואחוה, הרי גם אם נגזר צרה על אחד, מכל מקום לחזירו לא מגיע עבור זה שיצטער, על כן יותר מה שמתעצם לפני התפלה באהבת ישראל, יותר יתקבלו תפלותיו לרחמים ולרצון להעביר את רוע הגזירה.

ובשעה שאנו מתכוונים לקבלת התורה, קורין תמיד פרשה זו בשבת שלפניה, ליתן חיזוק ועידוד לכל אדם מישראל, שהקצ"ה מחשיב עבודה כל איש ואיש מישראל בצפוטרוט, ואין הוא רק כחלק מהכלל, ונגרר אחר הכלל, ולעצמו אין לו חשיבות, אלא שאו את ראש כל עדת בני ישראל, למנות ולפקוד כל אחד במספר מיוחד, שכל אחד יש לו תפקיד מיוחד לכשלעצמו, וחייב אדם לומר בשצילי נצרח העולם (סנהדרין לו.), וזוה ישא גם את ראשם, לקיים ויגבה לבו צדרכי ה', כי כל פעולה

תמימות, שאם נסתר שעה אחת מהשבעה נקיים אין כאן טהרה. וכדי שיוכל לחוג את החג של מתן תורה, נריכין להיות השבועות הללו בטהרה להכנה לקבלת התורה, ועל כן נקרא החג בשם חג השבועות, שהוא תלוי בהטהרה של השבע שבועות שעברו.

ועל זה אמר הכתוב על מעמד הנבחר, הביאני אל בית היין, למרתף הגדול של יין זה סיני, אמנם 'ודגלו' עלי אהבה, ודגלו עולה מספר מ"ט, כמנין השבע שבחות, אם יש אתו עמו השבע שבחות של ימי טהרה, ההכנה הראויה לקבלת התורה, אז ירגיש אהבת התורה של הבית היין, ויתעורר לעומתו אהבת צוראו. אמנם הקב"ה צרוב רחמיו מכיר גדל שפלותנו שלא זכינו להתטהר בשבועות הללו, ואיך נוכל לגשת אל הקודש, על כן הקב"ה אומר, אל תקרי ודלוגו עלי אהבה, כאשר ישנם מ"ט הימים בטהרתם, אלא גם ודלוגו עלי אהבה, אפילו דילג מהימים הללו, ואין כאן שבעה נקיים שבע שבחות תמימות, גם כן הוא פורס עלינו סוכת אהבה, כי מכיר את תוכן לבבות ישראל, שרצונו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעים ושבע גליות.

שהוא עושה, יש עליו חשבון מיוחד ועושה רושם למעלה.

וייש לכל אחד להתבונן כי 'ראש לבית אבותיו הוא', שהוא דוגמא וסמל לאחרים, ובעיקר לבני ביתו, הגדיים ההולכים בעקבותיו. ובהתנהגותו שהוא נוהג, קיום המצוות צהידור ובחשק ובשמחה, זה עושה רושם שיתגדלו גם אלאאיו על דרך הזה, וכמו כן ח"ו להיפוך, אם עבודתו הוא בקרירות, כן יתגדלו אחריו בני ביתו. ושאו את ראש כל עדת בני ישראל, לישא את ראשם, שיבינו שהם עומדים בראש בני ביתם, וכל אחד ראש לבית אבותיו הוא, ובוה יתכונן לקבל את התורה ולעזדו בשמחה ובטוב לבב.

והנה אנו קורין את חג מתן תורה בשם חג השבועות, וכמו שנאמר (דברים טו-טז) ועשית חג שבועות לה' אלקיך. כי אנו סופרין קודם זה שבע שבחות, לטהרנו מטומאותינו ומקליפותינו, והוא כדרך שבעה נקיים אשר לזה ה' לזה (וזה"ק ח"ג טז:), וכמו שהארץ בזה צאור החיים הק' (שמות יט-כ). וכדי שנוכל לקבל את התורה כראוי נריכין להתטהר מקודם בשבע שבחות

דרשת פרקי אבות

פרקי אבות פרשת נשא תשס"ט לפ"ק

תורה קבלת הנזירות, אלה הוא מעצמו קיבל זאת על גופו, מחמת רוב פרישותו, להיות קדוש לה', אף על פי כן יש לעשות סייג גם להאיסורים הבאים על ידו.

זדה כלל גדול בכל דיני תורה, ומכל שכן צימינו אלה, שרק הגדרים וסייגים שהאדם עושה לעצמו שלא יבא לידי נסיון, על ידי זה יוכל לעמוד בקיום התורה ומצוותיה. - כאשר הנזיר עומד כבר בהכרס, והעין רואה והלב חומד, ונריך להתגבר על עצמו שלא ליגע בו, הרי זה נסיון גדול, ואין יצר הרע שולט אלא צמה שעיניו רואות (סוטה ט.), אבל כשגודר עצמו שלא להתקרב סמוך להכרס, אז הוא נשמר בנזירותו. - וכמו כן בכל דור ודור יש מכשולות שונות אשר לא היו בדורות הקודמים, ומשתנה משנה לשנה, צוידיאס וקאמפיוטער

במשנה (אבות א-ה) הווי מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סייג לתורה ע"כ. וזרע"ב גדר שלא יבא ליגע באיסור תורה, כגון שניות לעריות, ושבות לשבת, דכתיב (ויקרא יח-ל) ושמתם את משמרתך, עשו משמרת למשמרתך (יצמות כא.) ע"כ. ובמדרש רבה בפרשתנו (י-ח) אמרו, יעשה אדם סייג לדבריו כדרך שעשתה תורה סייג לדבריה, הרי הוא אומר וכו', וכל משרת ענבים לא ישמה, וענבים לחים ויבשים לא יאכל (א-ג), עשתה תורה סייג לדבריה שלא יאכל ולא ישמה מכל דבר הנעשה מגפן היין כדי שלא יבא לשמות. מתלל אמר, לך לך אמרינן לנזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב ע"כ. (ועיין פירושו בפרישה י"ד סימן שפג סק"ה). ונראה דלכן גילה לנו זאת הכתוב בנזיר שיש לעשות סייג וגדר לתורה, כי הגם שלא חייבה

(בראשית ג-א), הוסיפה סייג של נגיעה שלא יבא לידי אכילה. וזו הנחש ודחפה עד שנגעה בו, ואמר לה כשם שאין מיטה צנגיעה כך אין מיטה צאכילה (צ"ר יע-א), וממה שעברה על הגדר הזה נתפתחה גם לאכול מעץ הדעת. וזהו שמשיצ הנחש, אני פרצתי גדרו של עולם תחלה, גם הפירצה הראשונה התחלתי מהגדר תחלה. וזהו דרכו מאז עד עתה, ולעמיד לבא יהיה נדמה היצר הרע להרשעים כחוט השערה (סוכה נג), כי הוא מתחיל תמיד צעזירה דקה מן הדקה כחוט השערה.

ובאשר רואין אחד שעוז דרכי צבותיו, והולך לרעות צשדה אחרים, לפרוק מעצמו עול התורה, זה לא צא ציוס אחד, אלא התחיל צדצרים קטנים, כיפה קטנה, פיאות קצרות, שינוי צצתי עינים, סלסול צשערו, איזה שערות גדולות צראשו, צתיקון זקנו, להזניח תפלה צצבור וכו' וכו'. ועל כן מזהיר הכתוב, ופורץ גדר ישכנו נחש, מי שהוא פורץ צגדרים והסייגים של תורה, צסופו ישכנו הנחש הקדמוני המסית, והוא ימשיכו לרשמו, כאשר עשה צחובה. כי זהו דרכו של הנחש

ואינטערנעט, ורק אלו שעושים סייג וגדר שלא להכניסם להצית, המה משומרים מכל מכשול.

הכתוב אומר ופורץ גדר ישכנו נחש (קהלת י-ח). ונראה דאיתא צירושלמי (פאה א-ה) אמרו לו לנחש, מפני אהה מצוי צגדרות. אמר להם אני פרצתי גדרו של עולם תחלה. וראיתי לפרש, כי כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך עצוד עצודה זרה ועוצד (שבת קה:). כך הוא דרכו שמתחיל מתחלה צדצרים קטנים, לעבור על איזה גדר וסייג, ושז על איסורי דרבנן, עד שהוא נוגע לגופה של תורה. ושאלו את הנחש המסית, מפני מה אהה מצוי צגדרות, מדוע הוא מתחיל צגדרים וסייגים, ולא מתחיל להסית צאיסורי תורה.

ובושיב הנחש, אני צעל נסיון צאומנתי, צהטטא הראשון שנעשה צעולם על ידי אדם וחוה, היתה הצלחתי צמה שהתחלתי צגדר וסייג, הנה חוה אמרה, ומפרי העץ אשר צתוך הגן, אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו, פן תמותון

צמרא נא. איתא, אימיה דשמשון
 ללפונית ע"ש. ויסופר על אדם אחד
 שמואלו היה מעיר אסטראוואל, שזניו
 לא התקיימו, ומתו תיכף אחר לידתם,
 ונכנסה אשתו להגיה"ק מאסטראוואל
 ז"ע ושפכה לפניו נפשה, וזיקשה
 זרחה וסגולה. והשיז לה, יש לי ענה
 עזובכם, תנו להילד שם מפרשת
 השבוע שזה יולד ויחיה. ויהי לתקופת
 השנה, ואשתו ילדה צפרשת נשא, ולא
 מאלו צפוקים שם אשה. ונכנסו
 להאדמו"ר ז"ל ואמרו שלא מאלו שם
 צפרשה. והשיז להם, יתכן שהשם
 שאומר לא ימלא חן צעיניכם, אבל אם
 הילדה תיקרא בשם זה, היא תחיה.
 ואמר להם שתקראו לה בשם
 ללפונית, אמו של שמשון המוזכרת
 צהפטורת השבוע. והראה להם דברי
 המהרש"ל (צ"צ שם) שכתב, ללפונית
 היא אמו של שמשון, והוא טוב מפני
 רוח רעה, מנאחי ע"כ. (הוצא בספר
 טובך יציעו פ' נשא).

והגה הזהיר המלאך את האשה שלא
 תשתה יין ושכר. וצחתם סופר
 (צהפטורת פרשתנו כח:) כתב, דלכאורה
 יפלא מאי טעמא לאסור לה יין ושכר,
 לו נניח דהאז מדיר בנו צנזר הלכה
 למשה מסיני הוא, ואפילו עובר צימי

שהוא מצוי צגדרות, לעבור על
 הגדרים, וכמאמרם (סוכה נב.) יצר
 הרע צתחלה דומה לחוט של צוכיא
 [עכזיש], ולצקוף [משאדם נמשך אחריו]
 מעט מתגבר והולך צו] דומה
 כעצמות העגלה שנאמר (ישעיה ה-יח)
 הוי מושכי העון צחצלי השוא [צתחלה
 הם מציאים אותן עליהם על ידי
 חצלים שאינם כלום], וכעצת העגלה
 חטאה [חצל עצה שקושרין צו את
 הפרה למחרישה] ע"כ.

בוצינו צהפטורה צפרשתנו (שופטים
 יג-א), והי איש אחד וגו'
 ושמו מנוח ואשתו עקרה, וירא מלאך
 ה' אל האשה, ויאמר אליה הנה נא
 את עקרה ולא ילדת, והרית ויולדת
 בן, ועתה השמרי נא ואל תשתי יין
 ושכר וגו', כי נזיר אלקים יהיה הנער
 מן הצטן, והוא יחל להושיע את
 ישראל מיד פלשתים. ותצא האשה
 ותאמר לאישה איש האלקים צא וגו',
 ויאמר לי הנך הרה ויולדת בן, ועתה
 אל תשתי יין ושכר וגו', כי נזיר
 אלקים יהיה הנער מן הצטן עד יום
 מותו וגו', ותלד האשה בן ותקרא את
 שמו שמשון ע"ש.

והגה צהכחוצ לא מצואר שם האשה
 העקרה, אמנם צגמרא (צצא

כן זכוונת המלאך. וכבר העיר צוה
צתורת משה שם.

ונראה כי הכתוב אומר, חנוך לנער
על פי דרכו גם כי יזקין לא
יסור ממנה (משלי כג-ו). ויש להבין
מה שאמר 'על פי דרכו', כי זודאי
החינוך הוא לפי דרכו של הנער.
אמנם הללחת החינוך של הצנים, הוא
רק כאשר האב והאם המה סמל
ודוגמא להצנים בהתנהגותם, וצמה
שהם מחנכים את הילדים, המה
צענמם נוהרים, ומתנהגים ככה
צנאמנה, אז הדברים מכים שורש צלב
הצנים להחזיק צדרך זה. לא כן, אם
האב תוצע ומצקש מהצן להתפלל מלה
צמלה, ולא ידבר ויפסיק צאמנע, והוא
לכשלעצמו חוטף תפלתו, וטרוד עם
הבלעקצערי שלו. או שמחנך צנו שלא
יצוצו זמנו, ויעסוק תמיד צתורה, ולא
רואה זאת מהאב. או שמחנכין על
נניעות הצנות, ולא תראה זאת אל
אמה. הגם שלפי שעה אימת האצות
מוטלות על הצנים לעשות רצונם
ומצוקסם, אל צסופו לא ישארו צזה,
והחינוך הזה לא יעשה רושם עליהם.

ודרו שאמר הכתוב, חנוך לנער 'על
פי דרכו', כאשר תחנך את

אמו, ויהיה אסור לעובר יין ושכר,
מכל מקום מה שיונק העובר צמעוי
אמו מאכילת אמו אינו גוף היין, כי
אם טעמא צעלמא הגיע לו. ואם כן
אפילו למאן דאמר טעם כעיקר
דאורייתא צכל האיסורין שצתורה, מכל
מקום נזיר מנלן, שהרי קיל מכל
התורה, דאין איסורו איסור עולם, ויש
היתר לאיסורו (פסחים מג: ע"ש. וכן
הקשה צתורת משה צפרשתנו (כח:).

ובאמת תקשה עוד יותר, דאמר
קרא שם כאשר צא המלאך
שנית למנות, ויאמר מלאך ה' אל
מנות, מכל אשר אמרתי אל האשה
תשמר, מכל אשר יצא מגפן היין לא
תאכל וגו', כל אשר צויתה תשמור.
וכתב צמשך חכמה (בהפטורת פרשתנו)
שאמר צוה המלאך למנות, שגם הוא
לא יאכל מגפן היין, וכל אשר
צויתה', מה שצויתי להאשה, 'תשמר',
גם אתה מנות תשמר, שגם הוא לא
יאכל ולא ישתה יין ושכר ע"ש. וזה
פליאה עוד יותר, שצשציל שהילד הוא
נזיר לא ישתה האב יין ושכר. — עוד
יש לדקדק שם, שאמרה אשת מנות
לצעלה, נזיר אלקים יהיה הנער מן
הצטן 'עד יום מותו', ולא מצינו
שהמלאך אמר כן, ומהיכן דנה לומר

שיסתכלו אחר דרכיו, איך הוא מתנהג בכל דבר, ועל דרך הזה ילכו אחריו, וחינוך כזה וודאי יעשה רושם, ולכן אומר ה' כי ידעתי. — והרה"ק מקובץ ז"ע היה מפרש, רק השמר לך וגו' פן תשכח את הדברים את הדברים אשר ראו עיניך וגו', והודעתם לבניך ולבני בניך (דברים ד-ט), היינו שהכחוז מזהיר, פן אתה בעצמך תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, אבל תשתדל להודיעם לבניך ולבני בניך, שהם ילכו בדרכי התורה. כי חינוך כזה לא יוצלח, כי גם בניך יעשו כמותך, ויודיעו זאת לבני בניך, והם לא יעשוה.

ע"ג קן אמרה המלאך אל אשת מנוח, הנער הזה יהיה נזיר אלקים, והוא אסור ציין ושכר, אבל כאשר את תהא שותית יין, והיין יהיה מנאי צבית לנזר, ולהילד תאמר אני רשאי, אבל אתה נזיר ואין לך לשחות יין ולא לאכול עגבים, הרי יתכן שלא יוכל לעמוד בה, והעין רואה והלב חומד, והלא ילד הוא, אם האם מותרת בה, גם אני אטעום ממנה, ורק כאשר את תשמר מכל אשר יא מגפן היין, אז יוכל הוא להיות נזיר גם בנערותו, וגם כי יזקין לא יסור ממנה. — ושז

הנער על פי הדרך שגם אתה הולך בו, שמה שאתה מחנך את הילד זהו גם דרכך, אז תוכל להיות בטוח שיעשו רושם בלבבם, וגם כי יזקין לא יסור ממנה. אבל אם אתה הולך על דרך הנוח לך, ואתה מחנך את הנער בדברים שאין הוא רואה אלך, והחינוך הוא דרך אחרת ממנה שאתה נוהג בעצמך, אז לפי שעה הלא אין להילד צריכה, והוא עושה כפי חינוכו, אבל כאשר יזקין לא יאחר מזה מאומה.

ע"ד זה הזהיר הכתוב, והיה מחניך קדוש, ולא יראה צך ערות דבר (דברים כג-טו), והיינו כי הצנים וצני ציתו של אדם המנה המחנה שלו, (וכמו שמנינו ציעקב (בראשית לב-ח) ויחך את העם אשר אתו וגו' לשני מחנות). ואם אתה רוצה שיהיה מחניך קדוש, אז יש להתחיל זאת מנך, ולא יראה 'צך' ערות דבר, ורק אז גם מחניך יהיה קדוש.

ובאברהם אצינו נאמר, כי ידעתי למען אשר יאיה את בני ואת ציתו אחריו, ושמרו דרך ה' וגו' (בראשית יח-ט), החינוך שנתן אביהם לבניו וציתו היה 'אחריו', היינו

אמר זאת המלאך גם למנות, אמרתי להאשה שתשמר מכל אשר יאל מהגפן, אבל אם אתה לא תשמר בעצמך מזה, אז גם היא והנער יוכלו להכשל, על כן מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר גם אתה.

וְלִבְּן כאשר אמרה אשת מנוח לבעלה מתחלה, שהמלאך אמר לה שלא תשת יין ושכר, ויקשה לו, אם הוא נזיר מן הצטון, למה גם את אסור ציואל מן הגפן, הלא אין צוה אפילו אסור של טעם כעיקר. על זה הסצירה, כי לא מצד דין נזירות היא אסורה, אלא אם רוצים לחנך ילד צדבר, שגם כי יזקין לא יסור ממנה, גם אני צריכה להשמר, ונזיר אלקים יהיה הנער מן הצטון עד יום מותו, וצריכין לחנך אותו שגם כי יזקין לא יסור ממנה, על כן גם אני צריכה להזהר צוה, וחנוך לנער על פי דרכו של האבות, אז ישאר רישומו לעולם.

ובאמת פעולה זו עשתה רושם על שמשון, שהלך תמיד צגדרים וסייגים של הנזיר, אשר סחור סחור לכרמא לא תקרב. הכחוצ אומר שם להלן (שופטים יד-ה) וירד שמשון ואציו ואמו תמנתה, ויצואו עד כרמי

תמנתה, והנה כפיר אריות שואג לקראתו, ותללח עליו רוח ה', וישסעהו כססע הגדי ומאומה אין צידו, ולא הגיד לאציו ולאמו את אשר עשה. ולכאורה הדבר פלא, הלא שמשון הלך ציחד עם אציו ואמו, ואם כן הלא ראו גם הם את הנעשה. וכן למה אמר והנה כפיר אריות שואג 'לקראתו', הלא היה צריך לומר 'לקראתם'. וכתב צהמאור הגדול להגר"א (שופטים תיז), כי שמשון היה נזיר, וכאשר צאו הוא ואציו ואמו עד 'כרמי' תמנתה, פירש את עצמו מהם למקום אחר, משום לך לך אמרינן לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, ועשה קפנדריא לתוך עצמות עני היער, וצמקום שהיה שם לצדו, כפיר אריות שואג 'לקראתו' דייקא, ולכך לא ראו אצותיו את אשר עשה, וסיפר לנו הכחוצ שגם הוא לא הגיד להם ע"כ.

והנה לא מצואר צהכחוצ, צמה זכחה עקרה זו להפקד צישועה, וצפרט להשופט הראשון שצישראל, והוא יחל להושיע את ישראל. ואיתא צגמרא (סוטה י): שמשון על שמו של הקצ"ה נקרא שנאמר (תהלים פד-יב) כי שמש ומגן ה' אלקים, מה הקצ"ה מגין על כל העולם כולו, אף שמשון

על פתח הבית], כל דאמא חזיה הדרי
[כל מי שהיה צא לקרוא רואה ראשה
פרוע וחזור], אדהכי והכי אצלעו ליה
ע"כ.

ואיתא במדרש הגדול (במדבר טז-לז)
שעשה שפתחה הארץ את
פיה, היתה מבקשת לבלוע את און
שהיה במטה, עמדה אשתו ואחזה
במטה ואמרה, רבון העולמים, כבר
נשבע און בשמך הגדול שלא יהיה
במחלוקת לעולם, שמך חי וקיים
לעולם. אך אם יכפור בשבועה אתה
יכול להפרע ממנו לאחר מכן. אמרה
לו לאון קום נא. אמר לה מתבייש
אני ממשה רבינו. אמרה לה אני אלא
וכו' ואמרה למשה, רבינו כך וכך היה
המעשה. הלך עמה לביתה ועמד על
הפתח וקרא לאון בן פלת, אמר לו
המקום ימחול לך ע"כ.

עב"פ און בן פלת מתחלה היה
מראשי חבורתו של דתן
ואזירים שהעזו פניהם במשה, ודיבר
סרה על משה רבן של ישראל, והחזיק
במחלוקת כנגדו. אבל ברגע אחרונה
נשמט מהם, ולא השתתף עם עדת
קרח ביחד, ועמד לנדו של משה, הרי
נתן צוה כח וחיזוק רב למשה רבינו,

הגין צדורו על ישראל ע"כ. ואיתא
במדרש רבה (בראשית נח-ד) היה יעקב
אבינו רואה אותו, וסבור צו שהוא
מלך המשיח, שגאולה מגעת בימיו
וכו' ע"ש. ובאזיה זכות זכותה לזה.

ובראה דאיתא בספר גלגולי נשמות
מהרמ"ע מפאנו וז"ל,
ללפניית אמו דשמון, היא אשת און
בן פלת, והזילה בעלה, לפיכך ראתה
המלאך יען הזילה, והוא מנוח ואון
הנ"ל ע"כ. וביאורו דאיתא בגמרא
(סנהדרין קט:) אמר רב און בן פלת
אשתו הזילתו, אמרה ליה מאי נפקא
לך מינה, אי מר רבה אנת תלמידא
[אם ינח משה מכל מקום אתה
תלמיד], ואי מר רבה אנת תלמידא
[ואם קרח מנח אתה תלמיד, מה לך
בשררה זו]. אמר לה מאי אעבד הואי
בענה ואשתבעי לי בהדייהו [אני הייתי
עמהן בענה, וגשבעתי להם שאם
יקראוני אלך עמהם], אמרה ליה
ידענא דכולה כנישתא קדישתא נינהו
[כולם ננועים וקדושים, ולא יכנסו אלי
אם אני פרועה], דכתיב כי כל העדה
כולם קדושים (א-יז), אמרה ליה תוב
דאנא מנילנא לך, אשקיתיה חמרא
וארויטיה ואגניטיה גואי, אותבה על
צבא וסתרתה למזיה [שערה, וישבה

נגד העומדים כנגדו. ואמרו חז"ל (שבת כג.) אמר רבא דרחיס רבנן הוּו ליה צנין רבנן ע"כ. ואם כן על מה שהתחרט על מחלוקתו צמשה, ועמד מאז לנדו, הרי מגיע לו שכרו צנין רבנן. אמנם און ואשתו היו כבר זקנים צאים צימים, דמצואר צחוקוני כי פלת הוא פלוא צן ראובן (בראשית מו-ט). וכן הוא צצעלי תמוס' החדש (פ' ויגש) צפסוק חנוך ופלוא. ופלוא היה מיורדי מנרים כמצואר צקרא שם, ועתה אנו עומדים כבר יותר ממאתים שנה מאז, ולא היו ראויים עוד להשכר שיהיה להם צנין רבנן. וצודאי שהצניס שהיו לו כבר וראו איך שהצניף נגד משה, מהם לא ילאו צנין דמעלי. על כן צגלגולם השנית, זכו להפקד צשמסון שהיה גדול צמעלתו, והוא הושיע את ישראל מיד הפלשתים.

ואיתא שם צגמרא, און שיצצ צחיניות [שעשה תשובה על שהיה עמהם תחלה צענה], פלת שנעשו לו פלאות [שניצל מהם], צן ראובן, צן שראה והצן [שאין מנהגם כשורה ופירש מהם] ע"כ. ויש לומר דעל ידי שהתחרט ועשה תשובה, ויש צחיניות על מה שהעז מתחלה, על

כן זכה לצן פלת, לצן שנעשו לו פלאות, היינו שמשון, שעשה פלאות רבות צחיו צצורתו, כי זהו שכר המכצדי תורה, לראות צנים תלמידי חכמים, ואם לא זוכים זאת צחייהם, הרי לפניו נגלו כל תעלומות, ומשתלם לו צגלגולו השנית, ומנוח ואשתו המה און צן פלת ואשתו, וזכו לשמשון הצבור, המופלב צמעלותיו.

ואצור הכתוב, ויקם וילך מנוח אחרי אשתו (יג-יא). וצגמרא (צרכות פא.) אמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה דכתיב וילך מנוח אחרי אשתו. מתקיף לה רב נחמן צר יצחק וכו', אלא אחרי דצריה ואחרי ענתה ע"ש. ולפי מה שנצצאר שמנוח היה און צן פלת, שהלך אז אחר ענת אשתו, ועל ידה ניצל מצליעת קרח ועדתו, ועצור זה זכה כעת להפקד צצן. על כן אמר הכתוב, ויקם וילך מנוח אחרי ענת אשתו, שצצציל שהלך אחר ענתה, זכה כעת לצצורת המלאך שיפקד צצן. — וצמצצרות זהב (שופטים יג-ט) כתב, דמנוח אמר להמלאך מי שמך, ויאמר לו וגו' למה זה תשאל לשמי והוא פלאי (יג-יא), ששם המלאך פלאי, שיש לו שייכות למעשה של און צן פלת [והוא צן פלוא]. ואפשר שזה המלאך

נצרה מאותה מצוה של המנעות ממחלוקת ע"ש.

כל תעלומות, והמשיג ומכיר עניי גלגולי הנפש, יצין כמה דברים פלאים, אשר גלגול אחד משלים את השנית. וכמה פעמים אנו רואים בדברי חז"ל שהפליגו בגודל שכר על מצוה פרטי, ולפי ראות העין לא מתקיים. אך אם לא זכה לזה בחייו הגלגול הראשון, יתקיים אצלו בגלגולו השנית, וכמו און בן פלת שבסופו הוא רחיס רבנן, ובגלגולו שלאחריו זכה לשמשון. — ועל דרך הכלל בן הוא בכל בני אדם, לא ידח ממנו נדח, ומה שמחסר האדם בחייו, מזמינים לו להשלים בגלגולו השנית, ולכן כל אחד ואחד יש לו דרכי חיים שונים, כי לכל אחד יש תפקיד מיוחד שהוא צריך להשלים, אשר עבורו בא לעולם, ובסוף כל גלגוליו יחד ישלים הכל לטובה בשלימותו.

וזדון כוונת המשנה שמתחילין בפרקי אבות, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה ס-כא) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, נצר מטעי מעשי ידי להתפאר (סנהדרין 5). ולכאורה איך יאמר על כל יחיד יחיד שיש לו חלק לעולם הבא, הלא

ובראיה לרמז צמה שהתחיל הפרשה, ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח (יג-3). דאיתא במדרש רבה (במדבר יח-2) ויקח קרח (טו-6), מה כתיב למעלה מן הענין, ועשו להם צינת (טו-לח), קפץ קרח ואמר למשה, טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הצינת, אמר לו חייבת, אמר לו קרח טלית שכולה תכלת איך פוטרת עצמה, ארבע חוטין פוטרות אותה. צית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה. אמר לו חייב צמזוזה. אמר לו כל התורה כולה רע"ה פרשיות אינה פוטרת את הצית, פרשה אחת שצמזוזה פוטרת את הצית. אמר לו דברים אלו לא נצטוית עליהן ומלצך אתה צודאן ע"כ. ואם בן און בן פלת חלק על משה מפרשת צינת ומזוזה, וזהו ויהי איש אחד מצרעה, שצא צראשיתו ממחלוקת קרח ועדתו, שטענו על מצות צינת, ושזב דנו על צית שיש בו ספר תורה עם רע"ה פרשיות שפטורה ממזוזה. וזה נרמז מצרעה, מצוזה צינת רע"ה פרשיות שצתורה.

מטעמי, שלוקחין ענף מאילן אחד, ושותלים אותו במקום שני, ופורח ממנו אילן חדש, אזל הוא צאמיתו חלק מהאילן הישן. כן הם נשמות ישראל, עמד ושחלן בכמה דורות, עד שיזכו כולם, וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

רואים אנו כמה צני אדם שמתים ברשעתם, ולא פעלו מאומה צחייהם לזכות בהם לחיי עולם. על זה אמר ועמך כולם נדיקים, אם תזרף כל ימי חייהם בהגלגולים השונים שעברו, 'ועמך כולם', אז יבואו לידי תיקונם, ויושלמו להיות נדיקים, והם כמו נצר

במעודה שלישית פרשת נשא תישם"ט לפ"ק

ישראל כלה הנכנסת לחופה (תנחומא כ) ע"כ. ולכאורה פשטא דקרא נראה כי משה היה כלה, ציוס כלת משה, ולא נכנסת ישראל. ומנינו עוד כיוצא בה אזל משה רבינו צנחנית הלוחות, דכתיב ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו צהר סיני וגו' (שמות לא-יח). וצרש"י ככלתו כתיב חסר, שנמסרה לו תורה צמתנה כלה לחתן, שלא היה יכול ללמוד כולה בזמן מועט כזה (תנחומא יח) ע"כ. ויש להצין הענין שמדמה אותו ללה, הן צנחנית התורה, והן בהקמת המשכן.

ויהי ציוס כלות משה להקים את המשכן וגו' (ו-ה). בגמרא (מגילה י:) כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון זער. ופריך והא כתיב ויהי ציוס השמיני (ויקרא ט-ה), ותניא אותו היום היתה שמחה לפני הקצ"ה כיוס שנצראו צו שמים וארץ וכו' ע"ש. וכמו כן קשיא כאן, ויהי ציוס כלות משה להקים את המשכן, הלא שמחה רבה היה, ומהו הלשון זער. וצמדדש תנחומא (נשא יצ) ווי היה למלאכי השרת ציוס כלות משה, אמרו עתה יסיר שכינתו מאזלינו, ומשרה כבודו למטה עם צניו וכו' ע"כ.

ונראה בהקדם לצאר מאמרם (שבת פח:), אמר רבי יהושע צן לוי כל דיצור ודיצור שיצא מפי

וברש"י ציוס כלות משה, כלת כתיב, יוס הקמת המשכן היו

רשותא הוא ע"ש. ומעתה הוא הדין בתחומין שאמרה תורה אל ילא איש ממקומו ציוס השביעי (שמות טו-כט), והרי הקצ"ה מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו-ג), וממלא וסוצב כל עלמין, ולא שייך אללו מציאות שלא ילא ממקומו, ולא שייך ציה איסור תחומין. ולכן הגם שלכולי עלמא צשצת ניתנה תורה, ירדה שכינה למטה, וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר (יט-כ), ואין צוה איסור תחומין, גם למאן דאמר יש תחומין למעלה מעשרה (עירובין מה:), דכיון דכולי עלמא הוא מקומו ורשותו, אין צו משום אל ילא איש ממקומו.

ולפי זה יש להצין אין שייך איסור תחומין בישראל, הלא אצחנו עמו ואלאן מרעיתו (תהלים ק-ג), והכתוב אומר כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה-נה), ורגלי העבד הם כרגלי הבעלים, והקצ"ה כל העולם כולו הוא לפניו כד' אמות, ואם כן כל מקום שאנו הולכין, עדיין אנו נמצאים בתוך התחום של הבעלים. ונראה דכל זה הוא רק צעזד שאין לו שום יד כלל לעצמו, והוא נכנע כולו לבעליו, עד שאינו תופס שום מקום ורשות לעצמו. אבל האדם לגבי אדונו ויוצרו, הרי

הקצ"ה, חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל, והיו מלאכי השרת מדדין אותן, שנאמר (תהלים סח-ג) מלכי צבאות יודון יודון, אל תקרי יודון אלא ידון ע"כ. והקשו המפרשים הרי לכולי עלמא צשצת ניתנה תורה (שם פו.), ואין ילאו חוץ לתחום, דלשיטת הר"י והרמב"ם י"ב מיל הוא תחומין דאורייתא (עירובין נא.). ועיין צעיון יעקב מה שכתב לתרץ.

וגראה עוד דאיתא צמשנה (צ"ה לו.) בהמה והכלים כרגלי הבעלים [אין אדם יכול להוליכה ציוס טוב אלא צמקום שבעליה יכולין לילך, ואם לא ערב יש לה אלפים לכל רוח העיר], ובהמה של שותפין הם כרגלי שתיהן ע"ש. וצמנחת חינוך (מנחה כד) כתב לדון, דהוא הדין צעזד שיעור התחומין הם כרגלי בעליהן, ויכול לילך כפי תחומו של בעליו ע"ש. והנה הקצ"ה שומר תורתו (ירושלמי ראש השנה א-ג), ושוצת ממלאכה צשצת, ואיתא צמדדש רבה (צראשית יא-ה) שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, אין הקצ"ה מוריד גשמים צשצת, הרי מוציא מרשות לרשות, והשיב לו רבי עקיבא דכולי עלמא דיליה הוא, ולא הוי מוציא מרשות לרשות, דכולי חדא

יֵר לִב האדם רע מנעוריו, ותמיד יש נקודה שאינו נכנע לגמרי, והוא עצד לִיצרו וליוצרו יחד, הרי הוא כעצד של שני שותפין, שרגלי העצד כרגלי שחיהן, ואינו יכול לילך רק במקום החחוס של שני האדונים, ולכן גם האדם אי אפשר לו לילך חוץ לחחוס של גופו.

אמנם צעת מתן תורה, שנעקר יצר הרע מלבם (שהש"ר א-ב), והיו נכנעים לפני קונם בתכלית הביטול, עד שנאמר עליהם (תהלים פ-ו) אני אמרתי 'אלקים' אתם (עבודה זרה ה.), אז באותה שעה היו עצדים גמורים רק ליוצרים, צלי שום רשות כלל לעצמם, על קן היה אז דינם כרגלי צעליהם, ולא היה בהם איסור תחומין כמו אלל אדונם, ושפיר היו רשאים לחזור י"ב מיל . - ולמדריגה זו זכו בשעה ששמעו דברות ה', ואתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים (דברים ד-לה), שפתח התחחונים והעליונים, וראו עונם גדולת הבורא.

ואיתא בגמרא (חולין פט.) גדול שנאמר צמשה ואהרן ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר (בראשית יח-כו), ואילו

צמשה ואהרן כתיב ונחנו מה (שמות טו-ח) ע"כ. הרי לנו שיש צמדת הכנעה ושפלות כמה מדריגות, שאברהם אבינו בגודל הכנעתו, מכל מקום נשאר איזה ישות אללו, עכ"פ בצחי' עפר ואפר. ודוד המלך צרוב ענותנותו, אף על פי כן החזיק עצמו עכ"פ לחולעת, ואנכי תולעת ולא איש (תהלים כ-ז), לא כן משה רבינו זכה להיות צטל ומצוטל כליל, עד שלא נשאר אללו שום ישות החוץ, ונחנו מה, לא תופס מקום אפילו כגרגיר עפר, והאיש משה עניו מאד מכל האדם (צמדבר יב-ג).

ולבן נטוו בני ישראל קודם מתן תורה, השמרו לכם עלות צהר ונוגע בקנהו, כל הנוגע צהר מות יומת וגו', אם צהמה אם איש לא יחיה וגו' (שמות יט-יב). כי הכתוב אומר, גצה עינים ורחצ לצב אותו לא אוכל (תהלים קא-ה), ואמרו חז"ל (סוטה ה.) כל אדם שיש צו גסות הרוח, אמר הקצ"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם, אל תקרי אותו אלל אותו לא אוכל ע"כ. ולכן לא יתכן לצשר ודם לעלות אל ההר שה' השרה עליו שכינתו, כי צכל אדם נשאר ישות קצת, אשר אותו לא אוכל. ולא רק

שלא ישכחנה. אבל משה רבינו לא היה אלא 'איש אלקים', שזיטל עצמו כליל לה', ואין זו שום מסך המזדיל. ותורה נמשלה למים דכתיב (ישעיה נה-א) 'הוי כל צמא לכו למים, מה מים מניחין גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא צמי שדעתו שפלה עליו (תענית ז.)', ומי לנו עניו יותר ממשה, על כן היה יכול ללמוד ולקבל כל התורה בזמן קצר, וזכה לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא (מגילה ז.).

וידועים דברי הר"ן (נדרים ל.) דהתורה אמרה כי יקח איש אשה (דברים כג-ג), ולא אמרה כי תלקח אשה לאיש, ולא כל הימנה שתכניס עצמה לרשות הבעל וכו'. אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש, היא מצטלת דעתה ורצונה, ומשוי נפשה אלל הבעל כדבר של הפקרה, והבעל מכניסה לרשותו וכו' עכ"ל. ואם כן הכלה הנכנסת לחופה, מפקיר עצמה כולה נגד בעלה שיוכל לזכות בה. ועל דרך זה היה הביטול של משה נגד הקב"ה, עד שלא תפס מקום לעצמו, ועל ידה זכה לקבל כל התורה ולא תשתכח ממנו. וזהו שאמר הכתוב, ויתן אל משה ככלתו, שנמסרה

בפשוטי עם, אלא גם צאנשי מעלה שבאמת נכנעים לפני קונם, והם ערומין כאדם ומשימין עצמן כבהמה לפני ה' (חולין ה:), מכל מקום צודאי שלא הגיעו עדיין למעלת הצרעה ודוד, שהחזיקו עצמן עכ"פ כעפר ותולעת. ועל כן אמר, השמרו לכם עלות צהר ונגוע בקצהו, כי אין אני והוא יכולין לדור יחד, וכל הנוגע צהר יומת, ולא רק פשוטי עם, אלא אם צהמה אם איש לא יחיה, גם הנכנעים לקונם כבהמה לא יעלו, כי בטבע האדם נשאר ישות אפס קצהו. אמנם למשה ולאהרן אמר ה', ועלית אתה ואהרן עמך (שמות יט-כד), אתם הגעתם למדריגת הביטול לגמרי, ונחנו מה, על כן אתם יכולים להמציא צמדור ה'.

והנה משה רבינו למד צארבעים יום כל התורה כולה, ואמרו חז"ל (מגילה יט:) מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, ומה שהסופרין עתידין לחדש ע"כ. ואמרו (ירושלמי פאה ז-ד) שאפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו, כבר נאמר למשה צסיני ע"ש. וזה אינו צגדר הטבע שיוכל ילוד אשה לקבל כל כך תורה צשעה קטנה, ויתקיים אללו

כמקומו, והוא נוקף וקס מאליו, וזהו שנאמר הוקס המשכן, הוקס מאליו. ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו (תנחומא יא) ע"כ. ויש להזין דאם גילתה התורה שהוקס מאליו, שזו מה היה כמו של משה בהקמתו, הא הוקס בנס. וה' הניח למשה הקמתו, ולבסוף גם זה היה מאליו.

ובבית הלחמי (לשבעות רלב) כתב לבאר, על פי דברי ההפלא"ה (בפתיחה) לבאר מה שאמרו (שבת פח.) שכפה ה' עליהם הר כגיגית, וידוע קושיית התוס' דכיון דאמרו נעשה ונשמע למה הולרכו לכפיה. וכתב דאין זה בדרך עונש, אלא מדרך הטבע, כיון שלא שרתה שכינה על ההר אלא על ידי קבלת התורה, ומכאן זה היה צהר חיות רוחני לעמוד באויר למעלה, שהשי"ת נושא את נושאי, ואם ח"ו ימאנו מלקבל התורה, והשכינה מסתלקת מההר, ויחזור לקדמותו ליסוד העפר הנופל למטה, על ידי זה שם תהא קבורתכם ע"כ. (והוצא בערוגת הנשם ריש פרשת צהר.)

ובמו כן היה בהמשכן, שלא היו יכולין להקימו מחמת כוזב

לו התורה צמתנה ככלה לחתן, שהיה משה רבינו צמחי' כלה הנלקחת להחתן, שמפקירה עצמה נגד בעלה, ואין לה רשות לעצמה, כן היה משה רבינו נגד הקב"ה, וכאשר ציטל עצמו כליל לה', והיה איש אלקים, היה יכול ללמוד כל התורה כולה בזמן מועט כזה.

וזדו מוסר השכל לכל אדם, שכח השגתו צתורה הוא רק כפי הערך שמצטל עצמו לקונו, וכמאמרם (אבות ו-א) כל העוסק צתורה לשמה וכו', ומלצתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות נדיק וחסיד, שהוא על דרך הכשר כלים, שמגעיל כל הצליעות רעות שצחוכו, ועל ידי זה נעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק. וכפי הביטול של אדם לקונו, כן לעומת זה הוא השגתו צתורה.

ועל דרך זה היה אלל משה בהקמת המשכן, שאמר הכתוב (שמות טז-ג) ויביאו את המשכן אל משה וגו', צשנה השנית באחד לאחד הוקס המשכן. וברש"י שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כוזב הקרשים, שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו וכו'. אמר לו עסוק אתה צידך, נראה

משה להקים את המשכן, שהיה משה ככלה הנכנסת לחופה, שמפקירה עצמה לגבי צעלה, כן צבחי' זה היה אז משה, וזכה זה הקים את המשכן.

ואמר 'ויהי' ציוס כלות משה להקים את המשכן, איך ויהי אלא לשון זכר, ונראה כי אמרו חז"ל (זבחים ק"ג:) עד שלא הוקם המשכן היו הצמות מותרות ועבודה צבכורות, ומשהוקם המשכן נאסרו הצמות ועבודה זבכונים, והיינו צבמת ליבור. אבל צבמת יחיד היו כל ישראל כשרים להקריב, דאיך כיהון צבמה (שם). ואם כן על ידי הקמת המשכן איך מציאות לזר להקריב קרבן, וגם הזכורים נפסלו, ונצחרו הכהנים למשחה ולגדולה. וגם משה רבינו ששימש צבצעת ימי המילואים, אבל ציוס השמיני, ציוס כלות משה להקים את המשכן, קרא לאהרן ולצניו שיכנסו לעבודת הקרבנות. והיה לכולם זכר גדול שאיך הם יכולים עוד להקריב, והרי על זה היה טענת קרח נגד משה ואהרן, כי כל העדה כולם קדושים (במדבר טו-ג), והו 'ויהי' לשון זכר, ציוס כלות משה להקים את המשכן. (ועיין תורת משה פ' פקודי רכ:).

הקדושים, אולם כאשר נתקרב משה איש האלקים אל המשכן, צגודל קדושתו שהיה מתנווץ ממנו, נתעוררו הניצויות הקדושות שטמונים בכל מלאכת המשכן להתדבק אל המקור, שהרגישו אור קדושת משה רבינו, ושז נעשו קל מאד ופסקה כוזב הקדושים, וכמו שהיה זהר סיני שנתרומם מהאי טעמא. וזוה ראו כל בני ישראל כוחו של משה שהעמיד את המשכן. ואם כן תרווייהו אמת, שהן אמת שהוקם על ידי משה, ומכל מקום הוקם מאליו, על ידי קדושתו של משה. וזהו שאמר הקב"ה למשה, והקמות את המשכן כמשפט אשר הראית זהר (כו-ל), דהיינו כמו שראה זהר סיני צמתן תורה, שנתעוררו הניצויות הק' שבה, והוקם ההר מאליו, כן צאופן זה תהא הקמת המשכן, שכאשר תתקרב אל המשכן יתעוררו הניצויות, וממילא והקמות את המשכן ודפח"ח.

ואם כן הקמת המשכן היה רק על ידי שמשנה זכה להיות איש אלקים, שלא היה צו שום ישות עצמו, אלא כולו צטל לה', על כן נתעוררו הניצויות הקדושות לעומתו והוקם המשכן. וזהו שאמר ויהי ציוס כלת

תורה (צ"ר ג-ה, ויק"ר ז-ד) ע"כ. כי צפרשה זו נצחרו הלויים לכהן בעבודה, ויהיה לישראל חלישות הדעת שהם נתרחקו מהעבודה, על כן הראה להם כאן חיבתו, ונכפל שמוחם חמשה פעמים נגד חמשה חומשי תורה, שעל ידי התורה גם המה יכולים לעבוד את העבודה וכנ"ל. ועוד יותר מזה, כי כהן ששינה דבר בעבודתו לפעמים חייב מיתה, אבל ישראל צתורחם, לא יהיה זהם נגף בגשת אל הקדש ודפח"ח.

והנה התורה הקדושה היא צבחי' כלה, כמו שדרשו חז"ל (פסחים מט:): תורה זוה לנו משה מורשה (דברים לג-ד), אל תקרי מורשה אלא מאורשה ע"ש. וציוס כלות משה להקים את המשכן, והיה להם זערה, שאין העבודה מעתה אלא צלויים, על כן נרמו כאן ציוס 'כלת' משה, שיכולים המה לזכות בעבודה על ידי התורה הקדושה, כלה קרואה צנעימה, שעל ידי התורה יכולים לזכות לכל הקדושות, וצכל מקום מוקטר מוגש לשמי.

אבל צאמת יתכן לכל אדם לזכות לעבודת הקרבנות, וכמאמרם (מנחות קי.) צכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה (מלאכי א-יא), אלו תלמידי חכמים העוסקים צתורה צכל מקום, מעלה אני עליהם כאילו מקטירים ומגישים לשמי ע"ש. ואמרו (שם) זאת התורה לעולה ולמנחה וגו' (ויקרא ז-ו) כל העוסק צתורה, כאילו הקריב עולה ומנחה חטאת ואשם. ומכל שכן כשעוסק צפרשת הקרבנות עזמם, הרי כל העוסק צתורת חטאת כאילו הקריב חטאת (שם) ע"ש. ואם כן גם אחר שהוקס המשכן יתכן עוד צכל ישראל יזכה בעבודה, על ידי לימוד התורה הקדושה.

ושמיעתי צשם הרה"ק מצעלזא זי"ע שאמר לפרש, צמה שאמר הכתוב, ואחנה את הלויים נתונים לאהרן ולצניו מתוך צני ישראל וגו', ולא יהיה צצני ישראל נגף בגשת צני ישראל אל הקדש (צמדצר ח-ט). וצרש"י חמש פעמים נאמר צני ישראל צמקרא זה, להודיע חיבתו, שנכפלו אזכרותיהן צמקרא אחד, כמנין חמשה חומשי

